

2020. június

**HÍVOM A CSALÁDOKAT,
HÁZASPÁROKAT, JEGYESEKET ÉS SZERELMESEKET,
A CSALÁDOKAT SZERETŐ SZERZETES- ÉS
PAPTESTVÉREKET, ÉS MINDENKIT, AKI A CSALÁD ÉS
AZ ÉLET MELLETT ÁLL!**

Egy idős barátom mesélte: Kisfiú voltam 1944 karácsonyán. Egy budai háromemeletes bérházban laktunk, és a közeledő front miatt épp karácsonyeste le kellett vonulnunk a ház pincéjében berendezett óvóhelyre. Vagy két tucat lakásból családok, magányosok, gyerekek és felnőttek jó hat hétre össze voltunk zárva egy nagy pincébe. Megszűnt a víz-, villany- és gázszolgáltatás, gyertya és petróleumlámpa világított. Odakint folyt a háború, potyogtak a bombák, ágyúkkal lőtték a házakat. Karanténban voltunk, semmi kapcsolatunk nem volt a külvilággal. Spontán szerveződött minden, senki nem akart „főnök” lenni, mert – ahogy én kisfiúként láttam – egy közös cél lebegett mindenki előtt: csak éljük túl! A házban működött egy vendéglő, a vendéglős felajánlotta, hogy ameddig a raktárából futja, addig biztosítja a napi háromszori étkezést mindenkinek. Majd elszámolunk, ha túléljük, mondta. Vízet a két házzal odébb lévő közfürdőből hoztak a férfiak, mikor kicsit alábbhagyott a lövöldözés. A jövőről senki nem beszélt, senki nem szervezkedett, a pusztaság volt az a perspektíva, ami mindent meghatározott. Gyerekként próbáltam kérdezni: mi lesz, ha vége lesz a háborúnak, hogy fogok iskolába járni, és mi van a barátaimmal. Édesanyám erre azt válaszolta: Hogy mi lesz aztán, azt csak a Jóisten tudja. Te most azért imádkozzál, hogy túléljük, és bízzál Benne. Ő itt van velünk a pincében is.

Mai, modern társadalmunkban ahhoz, hogy egy család jól működjék, azaz hogy betöltsse hivatását, különféle szakmák specialistáinak együttműködése szükséges. A feladatok egy része ugyan megoldható a családon belül, jó részük megoldásához azonban nélkülözhetetlen a külső segítség. Természetesnek tartjuk, hogy a napi házkörűli teendőket jobbra a családtagok végzik, a komolyabb szerelési és építési feladatokat szakiparosokra, a gyermekek oktatását, gondozását, képzését és nevelését pedig főként külső intézményekre bízuk. A családi élet gördülékenyen, különösebb súrlódások nélkül folyhat, ha mindenki elfogadja a kialakult munka- és időbeosztást, és ehhez tartja magát. Azokat a váratlan helyzeteket, amelyekben a szülőknek, vagy a gyerekeknek, vagy mindenkinek a napi megszokott rutintól el kell térnie, a család fenyegetésként éli meg, krízishelyzet alakulhat ki.

Amikor a járványveszély miatt a családnak be kell zárkóznia, meg kell változtatnia munka- és időbeosztását, és védekeznie kell a járvány fenyegetése ellen. Újszerűen kell megoldania az étellemezést, a házon belüli és kívüli higiéniai feltételeket. Ha egy vagy több családtagnak otthonról kell dolgoznia, ha biztosítani kell a gyerekek otthoni tanulásának feltételeit, adott a szülők és gyerekek közötti konfliktusok kialakulásának lehetősége. Ahol egyik vagy másik családtag szabadidejében több-kevesebb rendszerességgel sportol, zenei, színházi, vagy sport események lelkes látogatója, akkor a bezártság számára és a többi családtagnak is új helyzetet jelent. Hiába nyújt a televízió és a rádió nívós előadások közvetítésével jó kikapcsolódási, művelődési, vagy szórakozási lehetőséget, ha a családtagok nem tudnak megegyezni abban, hogy mikor, mit nézzenek, hallgassanak. Ahhoz, hogy a család minden tagja a megváltozott körülmények ellenére jól érezze magát és a lehető legjobb teljesítményt nyújthassa, új életformára, a rendelkezésre álló terek újra felosztására, az egymáshoz való alkalmazkodás megújítására van szükség. Mindehhez sok türelemre, szeretetre, egymás tiszteletére, sőt a kapcsolati háló megerősítésére van szükség.

Hogyan hatott a ti családokra a járvány miatt elrendelt bezárkózás? Kitől kaptatok segítséget a bezárkózás miatt fellépő problémák megoldásához, kinek tudtatok ti segíteni?

Látszólag könnyebb helyzetben vannak azok a családok, akiknek olyan lakásuk, házuk van, ahol mindenkinek nagyobb terület áll rendelkezésére, így az összezártság kevesebb konfliktust okozhat. Ha még egy kis kert is rendelkezésükre áll, akkor a közös, szabadban való játék lehetőség a kellemes időtöltésre, a kerti növények gondozása közös és hasznos elfoglaltságra ad lehetőséget. Tévedés lenne azonban azt gondolni, hogy a kertés családi házba való visszavonulás hosszabb távon is megoldja a családi problémákat, hogy ez lenne mai modern társadalmunkban is az ideális helyzet. Ennek a romantikus elképzelésnek modern társadalmunkban nincs realitása. A felnőttek nagy többségének csak a házon kívüli munkavállalás ad biztos megélhetést, a mai iskolák gyerekgondozási intézmények nem csupán gondozási feladatokat látnak el, hanem a gyerekek fejlődését és társadalmi beilleszkedését is elősegítik, és így a felnőtté válásuk nélkülözhetetlen tényezői. Mind a gyerekek, mind a felnőttek számára nélkülözhetetlen a családon kívüli különböző lehetőségek igénybevétele, és elképzelhetetlen azoknak az emocionális és egyéb konfliktusoknak a leküzdése, amelyek az állandó szoros együttlét következtében jelentkeznek. Az embert a legerősebb emóciók a közvetlen környezetben érintik, így a legerőteljesebb elutasítás és a legintenzívebb vonzódás is a családban gyökeredzik. Ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a családtagok egyúttal egy modern társadalomnak is a tagjai. A családhoz és a társadalomhoz való tartozás és korunk sokrétű bonyolultságának és esetlegességének figyelembevétele egyaránt nélkülözhetetlen. Hiba lenne idealizált múltbéli életformákhoz ragaszkodni.

A vírus okozta válság megmutatja számunkra, hogy mennyire sebezhetők mindennapi életünknek azok a kisebb-nagyobb összetevői, amelyekre eddig a nélkül hagyatkoztunk, hogy felfigyeltünk volna rájuk. Talán a legfontosabb ilyen tényező a kapcsolatrendszerünk. A járvány megmutatta, hogy az a kapcsolati háló, amelyben élünk és mozgunk, nem csak bonyolult, hanem nagyon sérülékeny és ingatag is. Ebből következik, hogy nem csak a vírussal kell megküzdenünk, hanem a járvány leküzdése után kapcsolatrendszerünket tartóssá, kevésbé sérülékennyé kell tennünk. Amíg a járvány idején egymással való szolidaritásunkat kellő távolság tartásával fejezhettük ki, a járvány után kapcsolatainkat szorosabbá, stabilabbá kell tennünk, nehogy egy újabb krízis kapcsolatrendszerünket megtámadhassa.

A vírus-járvány miatti bezárkózás nem csak a családok belső életére hat, hanem a társadalmi kapcsolatokra is. Milyen lehetőségeket láttok a kapcsolataitok stabilizálására és sérülékenységük csökkentésére azokban a különféle közösségekben, amelyekben családokat, vagy személyesen részt vesztek?

A karanténnak a családokra lehet pozitív és negatív hatása is. Nyerne általa azok a családok, amelyekben a szeretet uralkodik, ahol a családtagok tekintete, túl a mindennapokon, bosszúságokon, konfrontációkon a Végtelenre irányul. A bántó és zavaró dolgok elleni küzdelem helyett egymás elviselésének a művészetét akarják elsajátítani, mert az a legfontosabb, hogy a családok egységét megőrizték és ezzel a realiztikus képpel tekintsenek a jövőbe. „Szeretni nem annyit jelent, hogy egymás szemébe nézünk, hanem azt, hogy együtt nézünk ugyanabba az irányba.” (Saint-Exupéry) Vesztesek a már egyébként is stabilitásukat veszített családok: az összezártság és a mindennapi megszokott rutintól való eltérés miatt egymást meg nem értve reménytelenül még tovább sodródnak az elbizonytalanodás, az egymástól való eltávolodás, sőt az elszigetelődés felé.

Aquinói Szent Tamás mondja a szeretetről: "A szeretet növekedésének természetéből fakadóan nincs határa, mert részesedés a végtelen szeretetből, aki a Szentlélek. De alanya részéről sem korlátozható, mert a szeretet növekedésével együtt növekszik a további növekedés képessége." Mi több: a házassági szeretet elsősorban nem azzal őrizhető meg, hogy kötelességként beszélünk a felbonthatatlanságról, vagy hogy egy tanítást ismételtetünk, hanem azzal, hogy a kegyelem ösztönzésére bekövetkező folyamatos növekedés által megerősítjük azt. Ha a szeretet nem növekszik, veszélybe sodródik. Ám csak úgy növelhetjük, ha a szeretet még több tetteivel, a gyöngéd érzelmek gyakoribb, intenzívebb, nagylelkűbb, gyengédebb, vidámabb tetteivel válaszolunk az isteni kegyelemre. A férj és a feleség megtapasztalja egységük értelmét, és egyre teljesebben

érik el azt. Az isteni szeretet ajándéka, amely kiárad a házastársakra, ugyanakkor felhívás ezen kegyelmi ajándék állandó fejlesztésére. (vö. AL 134)

Eljött 1945 februárja is, és megszűnt a harci zaj, nem hullottak a bombák, nem dörögtek az ágyúk, csak az utcán végigcsattogó tankok hangja hallatszott be a pincébe. Reggel korán jött a hír: a pár házzal odébb lakó pap átjön ide, és egy földszinti, viszonylag épen maradt lakásban hálaadó misét mond. Mi, pincelakók bezúfolódtunk a lakásba, meghatottan vettünk részt a misén. Épp a felajánlásnál tartottunk, amikor berontott hat-hét orosz katona. Meglátva, hogy itt mi történik, elcsöndesedtek és egyikük megszólalt magyarul: Maguk itt miért imádkoznak? A pap felelt neki: Hálát adunk, hogy túléltek. – Én kárpátaljai magyar vagyok – válaszolt a katona –, eddig hála Istennek én is túléltem, de a háborúnak még nincs vége, imádkozzanak a békéért is! – Ezzel megfordultak és elmentek. A pap utánuk szólt: Isten áldja meg! –, és folytatta a misét.

Bíró László tábori püspök
az MKPK Családbizottságának elnöke
a Magyar Katolikus Családegyesület elnöke